THE ISRAELIT[E]
DER YID.
The First and Only Jewish Weekly [in the] Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COM[PANY]
B. GOLDSTEIN, Editor.
796 Main St. Phone St. Jonh 22[...]
Winnipeg, Man.
Subscription: 1 Year $1.00.
Thursday, June 6th, 191[2]

[...]יגע מוזישענס.

[...]ען פרעגט זיך ניט איין מאל: ווארום [...]נטלויפען פון אונז אונזערע געניאלע [...]טאלענטע: ווארום ווערט א אידישער [...]נאון אין פידעל שפילען צי אין זינ־[...]גען זיך רופען לעווינו אדער לארענז, [...]האלדיני אדער גאלדאריני און ניט [...]ועלען קומען אין דער אידישער סביבה. [...]ר האבען דאך אזוי פיעל גרויסע [...]ערען' אין דער מוזיקאלישער וועלט [...] וועלכע דאס פובליקום, די פרעסע [...]ן די קריטיקער פאלען מורעים, מען [...]יי אב דעם גרעסטען כבוד, אבער [...]ען לייכטען כלומרשט פון [...]נגלאנד, דייטשלאנד און [...]ידישען פאלק. ווארום איז עס [...] וועד איז שולדיג דערין וואס אונ־[...]ערע ,שטערען' שעהמען זיך מיט אונז?

דער ענטפער איז ווי אויף אלע קשיות: עבדים היינו. קנעכט זיינען מיר געווען און קנעכט זיינען מיר ביז היינט צו טאג. מיר גופא בעוואונדערען און גע־בען אב כבוד ניט אונזער איינענעם גאון, נור דעם וואס קומט פון דער גוי־אישער נאס. מיר אליין וועלען זיך בו־קען פאר א גאנץ קליינעם טאלאנט, אבי ער איז נור ניט קיין איד און וועלען אונזערען א גניע, א טאלאנט אוועק־מאכען אונטער'ן האנד. דאס פערדריסט זעהר דעם אידישען גאון און ווען ער שלאגט זיך צו א העכער מדרגה, פערהאסט ער זיינע פריהעריגע אידישע חברים און גלויבענס גענאסען, ער זוכט [...]י אויסצומיידען, בייט אום זיין נאמען [...]עהמט זיך מיט זיין אידישער [...]ונג וואו ער האט ניט געקראגן [...] וואס ער איז בערעכטיגט געווען [...]לען דא ברענגען א פאקט א [...]ענדיגען: מיר האבען בעקו־[...]

[...] א מיזי־ [...]ענעם ער זיך צו [...]אדט ביי גוט [...] ער, [...]הגיע' איהען אויף [...]אישע מוזיקאנטען [...]שע? ווארום זוכען זיי [...]יך צו זייערע שמחות [...] מוזישען זוכען זיי [...]ריעף פון מר. פראד־[...]יפט, פול מיט גאל [...]ר איז פאלקאם גע־[...]יכען דאך אויך נור [...] שמחות און ווען [...]עמדע, דאן וואס [...]בצן טהאן? מען [...]שען מיוזישען נור [...] אויסנוצען צו א [...]זמונג, דאן נעהמט [...]טליכען מיוזישען, [...]ניט גענאנגען, און [...]ען פערדיענסט א [...]ן צום גוי.

[...]ן א פשוט'ער צו־[...]טענות ניט האבען. [...]א אבער וואס דיזע [...]יזע שוהל אידען [...]ז דער איד טויג ניט, ער קען ניט שפילען, אין דער זעלבער צייט ווען אלעמען איז גוט בעקאנט אז די היענע אידישע מוזי־שענס זיינען אנגעשטעלט אין אלע היענע ענגלישע טהעאטערע, ניט ווייל מען האט זיי דארטען אזוי שטארק ליעב, נור ווייל מען מוז זיי האבען, ווייל זיי זיינען טאלאנטפאלע שפילער. טא ווארום זאל מען זיי ניט אנערקענען צווישען אידען? עס איז פערדראסיג, עס איז א גרויסער, שמערצליכער וועהטאג דעם אידישען מוזיקאנט ווען ער ווייס אז די וואקער טהעאטער איז בעגייס־טערט פון זיין שפילען און א איד מאכט איהם אוועק מיט'ן האנד.

ווען אזא מוזיקאנט וואלט אנערקענט געווארען, בעקומען א נאמען אין דער וועלט, איז קיינעם ניט צו בעשולדיגען למאי ער וואלט געשפיגען נאכהער אויף אידען און אויף אלעם אידישעם: למאי ער וואלט אנטלאפען פון דער אידי־שער סביבה. שולדיג זיינען די וואס אנערקענען בעסער דעם גוי'אישען טאלאנט, דאן ווען דער זעלבער גוי ווייס אז אונזער ברודער איז מעהר טאלאנטפאל פון איהם. אלע אונזערע גדולים ווי מישא העלמאן, צימבאליסט און די איבעריגע זיינען פריהער אין דער גוי'אישער גאס אנערקענט געווארען; ווען דארטען האט מען זיי געזונגען לויב ליעדער, האבען מיר אנגעהויבען נאכצופאטשען. און עס איז נור נסים וואס א צימבאליסט, א העלמאן און אנדערע שעהמען זיך ניט מיט זייער אידישער אבשטאמונג. וויפיעל אבער זיינען פאראן אידישע בעריהמטע גע־ווארענע טאלענטע וואס ווילען גאר ניט אז מען זאל וויסען דאס זיי זיינען אידען? מר. פראדקין ווייזט אן אין זיין בריעף אויף איינינע היענע אידישע בעלי בתים וועלכע האבען אט ערשט היינטיגע וואך אויף זייערע שמחות געזוכט דוקא גויים. אבער עס ווייס ניט מר. פראדקין אז פיעלע פון די בעלי בתים וואס טהוען דאס אפילו ניט, וואלטען דאס אויך געטהאן ווען זיי זאלען ניט וויסען אז אידישע מוזיקאנ־טען קען ער איינבייסען פאר בילינער. זעהר א קליינעם פראצענט אידען וועט איהר געפינען אין וויניפעג וואס זאלען פערשטעהען כאטש דעם איינעם פער־זאג: ,וחי אחיך עמך!' דאס וואס אידען האבען געפרעדיגט מיט אזוי פיעל הונדערטע יאהרען צוריק, פערשטעהען עס די יעצטיגע זעהר וועניג. אט לויפען זיי, שטופען זיך, יאגען זיך אין א בע־וואוסטען דעפארטמענט סטאר, די ווייבער שטעהען אויף פארטאג און לויפען כאפען מציאות, אין דער זעל־בער צייט ווען דיזע מציאה קריגט מען אויך אין א אידישען סטאר. שעה־נערס, דארטען אין דעפארטמענט סטאר לאכט מען זיי אויס, דארטען איז מען אפטמאל פערביסען אנטיסעמי־טיש, אבער דערפאר איז דאך עס א גוי.

זאלען זיך טרייסטען די אידישע מו־זיקאנטען דערמיט, זאל עס זיי זיין א נחמה, דען עס איז שוין א צרת רבים: דער איד לויפט אהין וואו מען וויל איהם ניט דולדען. עס איז גאנץ מעגליך אז דער גוי'אישער מוזיקאנט וועט נא־כהער אבלאכען פון די אידישע חתונה צערעמאניעס, אבער דערפאר איז עס דאך א גוי. דער גוי וועט טאקע ניט נעהמען קיין אידען צו זיינער א שמחה, ווער איד אבער... וועלל, דער אלטער תירוץ: קנעכט זיינען מיר!

שושנה.

דארף מען געבען פרויען שטים רעכט?

יעצט ווען אויך אין וויניפעג האט זיך אנגעהויבען רעש'ען מיט די ,רעכט־לערינס', יעצט ווען אויך דא האבען זיך די פרויען ארגאניזירט צו פאדערען זייערע רעכט ביים שטים קאסטען, איז צייט אויך אויף די קאלומנס פון דיזער צייטונג א שמועס טהאן וועגען דעם ענין מיט די אידישע לעזער.

דארפען פרויען שטים רעכט? דאר־פען זיי וואוטען? אוודאי! פאדערט זיך דען דערצו אזעלכע פעהינקייטען וועל־כע די פרוי בעזיצט ניט? אמת איז אפילו אז אין דער וועלט געשיכטע שפיעלט דער מאן די הויפט ראלע, אבער נור דערפאר וואס מען האט דער פרוי ניט געגעבען די געלעגענהייט צו צייגען איהרע פעהינקייטען. יאהרען לאנג האט מען געגלייבט אז אויסער צו שטוב זאכען האט די פרוי קיינע פעהינקיי־טען, דאס האט געפיהרט דערצו דאס די פרוי איז אין איינינע הינזיכטען טא־קע געווארען הינטערשטעליג. יעצט אבער זיינען שוין פאראן בעווייזע, נאטירליך איינצעלנע דערוויל, וואס צייגען דער פרויס פעהינקייטען אזוי, און מאנכעס מאל, נאך העכערע ווי ביים מאן.

די פרוי דארף צוגעלאזט ווערען צום שטים קאסטען, ווייל זי שטעהט אהן ספק מאראליש העכער פונ'ם מאן. די פרוי וואלט ארייננעבראכט העכערע אידעאלען אין דער פאליטיק, פיעלע אונגעזונדיגקייטען וואלט די פרוי בע־זייטיגט. וואלטען פרויען געוועזען פער־טראטען אין דער פאליטיק, וואלטען מיר געהאט א בעסערע רעגיערונג, ריינערע שטעדט, בעסערע בעשיצונג פאר שוואכע, מעהרער פארקס, פלעי־גראונדס, סקוהלס א. ד. ג.

יאהרען לאנג האט בלויז דער מעכ־טיגער, דער שטארקער רעגיערט, נא־כהער איז די רעגיערונג אריבער צו א גרופע. נאך פיעלע בלוט פערגיסונגען האבען מענשען זיך אליין געוואלט רע־גירען. מיר וועלען מסתמא מיט דער צייט קלוגער ווערען און דאס ווארט רעגיערונג אינגאנצען בעזייטיגען, אבער דערוויל לעבען מיר אין דעם אנפאנג פון זעלבסט רעגיערונג. אויך דאס איז נאך ניט פאלקאם: ארימע, וואס קענען קיין טעקסעס ניט צאהלען האבען קיין רעכט צו וואוטען, די רעגיערונג ווערט בעאיינפלוסט פון די רייכע, פון די טראסטס און רייכע קארפארעישאנס, אויך די פרוי איז בערויבט פון איהרע בירגער רעכט. דאס מוז אבער אנדערש ווערען, מיט דעם פראגרעס וואקסט אויך דאס אנערקענונג פאר פרויען רעכטע.

מענשען מיינען אז די פאליטישע פרייהייט פאר דער פרוי וועט זי אב־רייסען פון הויז און וועט פערדארבען איהר פרויליכע שעהנקייט. דאס זעלבע האט מען אמאל גע'טענה'ט ווען די פראגע איז געווען צי זאל מען עפענען די טהירען פון קאלעדזש פאר פרויען, צולאזען זיי צו העכערע בילדונג. עס האט זיך אבער ארויסגעצייגט אז דאס בילדונג האט געמאכט די פרויען פאר בעסערע קינדער ערציהערינס און אויך בעסערע הויז פרויען.

די פרויען פערנעהמען אין דער לעצ־טער צייט פיעלע פעראנטווארטליכע שטעלעס ביי פערשיעדענע ביזנעס און פראפעסיאנען: זיי געבען זיך פיעל אב מיט צדקה אנשטאלטען, מיט כלל זא־כען, זיינען זיי דען ערגער געווארען?

זאגט מען אבער: ,ניט אלע פרויען ווילען שטים רעכט, בלויז זעהר א קליי־נער פראצענט פון זיי פערלאנגען דאס'. דאס איז טאקע אמת. אבער ווייסט איהר ווארום, ווייל די פרויען זיינען שוין צוגעוועהנט צו זייער לאגע, צו זיין בערויבט פון די רעכטע, וועלכע דער מאן בעזיצט יא. שעהנערס, פיעלע מענער וועט איהר אנטרעפען וואס זוכען געגען פרויען רעכטע, ניט ווייל זיי האבען וועגען דעם א טראכט גע־טהאן און געקומען צום בעשלוס אז דאס איז ניט לאגיש, נור ווייל זיי הא־בען זיך צוגעוועהנט אז זייערע פרויען דארפען ניט האבען די זעלבע רעכטע וואס זיי האבען. אויסער דעם איז דאך דאס א פעסטגעשטעלטער פאקט אז יעדע פערבעסערונג וואס דארף מאכען א שטיקעל ענדערונג אין לעבען ווערט בעגעגענט מיט א שטורם פון פראטעסט. דערויף וואלט איך געקענט ברענגען בעווייזע אז קיין פאפיר וואלט ניט גע־נוג געווען.

וועגען דעם אלזא קען מען קיין פרא־גע ניט שטעלען, סיי די מענער און סיי די פרויען זעלבסט האבען זיך אזוי צוגעוועהנט צו זיין בערויבט פון זייער רעכט אז זיי ארט וועניג־וואס אויב מען וועט זיי יא ערלויבען צו וואוטען אדער ניט. עס איז אבער קיין תירוץ ניט אויף צו בערויבען דעם וואס איז געוועהנט בערויבט צו ווערען.

אז די פרויען וואלטען ניט פערער־גערט די רעגיערונג, קען מען נעהמען אלס בייישפיעל אויסטראליען, וואו די פרוי האט שטים רעכט און וואו די רע־גיערונג שטעהט אפשר העכער ווי די רעגיערונג אין די לענדער, וואו פרויען ווערען ניט צוגעלאזט צו פאליטיק.

אין ענגלאנד איז דער קאמפף פון די רעכטלערינס א פערצווייפעלטער און זיי איבעראל, אזוי אויך דארט, בענוצט זיך דער שטארקערער מיט זיין גרוי־סקייט. די צרות, די לייד און פיין פון די רעכטלערינס אין די פריזאנס איז שוידערהאפט, כאטש די מענער ווען זיי קעמפפען אין דער פאליטיק נוצען זיי פיעלע ערגערע מיטלען, שוידערלי־כערע און גרויזאמערע. די פרויען הא־בען געבראכען פענסטער. און מענער וואס האבען געטהאן אין זייער קאמפף פאר בירגער פרייהייט? זיי האבען בלוט פערגאסען, מענשען אומגע־בראכט.

דער קאמפף וועט אהן צווייפעל גע־וואונען ווערען, די רעכטלערינס וועלען ארויס פון איהם מיט נצחון, אפילו ווען מען וועט זיי צו 19 מאנאטען אין קער־קער ארייןוואַרפען. און עס איז מעהר ווי זיכער אז דאן וועט א ריינע, א זוי־בערע פאליטיק געפיהרט ווערען. עס טהוט ניט מעהר לייד אויף די אומזיסטע אנגעשטרענגטע קרעפטע וואס געהען דערפייי פערלארען, וועהרענד די מע־נער וואס שטעהען ביים רודער וואל־טען דיזע רעכטע בעדארפט געבען דער פרוי אהן ווידערשטאנד.

די פרוי האט לעצטענס געצייגט, אז זי פערשטעהט ווי צו שעצען די רעכ־טע וואס זי ערוואַרבט און וואס זי בע־קומט.

א. אסאווסקי.

די אידישע געשיכטע פון וויניפעג.

צוזאמענגעשטעלט לויט די ערצעהלונגען פון די ערשטע איינוואנדערער, בעשטעטיגט פון דער היסטאריקאל קאמיטע פון ספר הזהב.

5.

די גרינדונג פון ,ראש פנה'.

נאך דעם האניג חודש פון פעראייני־גונג, אין וועלכען אלע צדדים האבען אן א זייט אוועקגעלעגט זייערע קריוד־דעס, ברעכט ווידער אויס א קריעג צווישען די צוויי נוסחאות איבער א פערזעהן אין די תנאים פון ביידע צדדים:

די ספרדים פעראייניגענדיג זיך מיט די אשכנזים האבען אויסגענומען אז זיי זאלען האבען די פריווילעגיע אין פא־ליש צו האבען א בעזונדער שטיבעל אבצוריכטען ותיקין און פראווען חסידות. די אשכנזים געבענדיג זיי די פריווילעגיע האבען געדענקט אז אלעס וואס די ספרדים פערלאנגען איז נאר צו האבען א בעזונדער מנין אין פאליש און האבען מיט שמחה צוגעשטימט דערצו. דער טעות האט זיך ארויסגע־צייגט ווען מען האט אנגעפאנגען אויס־צוטהיילען די אגרימענטס פון די פלע־צער. דאן האבען די ספרדים צו זייער שטוינען אויסגעפונען אז דאס געלד האט מען ביי זיי צוגענומען, נור קיין פלעצער האבען זיי ניט. זייער פלאץ, האט מען זיי אנגעוויזען, איז אין פאליש.

לאנג האבען די ספרדים זיך ניט גע־קענט בערוהיגען מיט דעם געדאנק אז מען האט זיי אזוי ווי קינדער אבגע־נארט און האבען אלע מיטלען אנגע־ווענדעט ארויסצובעקומען זייערע רעכט. אלעס איז אבער געווען אומ־זיסט. נאך א לאנגער צייט פון מחלוקת און ארומרייסען זיך האבען די ספרדים בעשלאסען ארויסצוטרעטען פון ,שערי צדק' און פעראייניגענדיג זיך מיט א פאאר פון די קליינע שוהלכלעך הא־בען זיי געגרינדעט די שוהל ,ראש פנה' אין מארטהא סטריט וועלכע ווערט בענייעט אין 1898.

די אידישע געטהא.

ווי געזאגט, האבען די יענע אידען, וועלכע זיינען ניט געגאנגען אויף פארמס זיך אריבערגעטופט און געקויפט הייז־קעס פון די אייסלענדער, טאקע ארום יענעם פלאץ, סאוטה פון שטאדט, וואו די יעצטיגע האדסאן בעי סטארס זיינען. פאר איינינע יאהר בלייבט יענער פלאץ די אידישע געטהא. ביסלעכווייז אבער מיט דעם וואוקס פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונג הויבען זיך די פרייזען אויף לאנד און די אידען פאנגען אן צו פערקויפען זייערע הייזקעס און רוקען זיך אלס ווייטער צו נארד. אזוי אז ווען די פארמער קעהרען זיך אום צוריק אין שטאדט געפינען זיי שוין די אידישע געטהא צווישען לאגאן און היגינס עוועניו און אין די ארומיגע געסלעך. בלויז א קליינער טהייל זיינען אוועק נאך ווייטער נארד, איבער די סי פי אר טרעקס. די גרעסטע צאהל אבער גרו־פירט זיך סאוטה פון די טרעקס ביז לאגאן עוועניו און אין דיזען בענגרע־נעצטען ווינקעל ווערען דאס איינגע־בויעט אלע דריי ערשטע שוהלען. דארט קומט פאר די גאנצע מלחמה פאר די נוסחאות; דארט שפראצען אויף און פערוועלקען די פערשיעדענע שוהלכלעך, חברות און קלייזלעך.

די שנעלע פערגרעסערונג פון דער סי פי אר ליין אין אלע ריכטונגען און דער אנפאנג פון לעגען די טרעקס פאר דער קענעדיאן נארטהערן אייזענבאהן און דער אנפאנג פון דער ליניע פון דער גרייט נארטהערן צו דרום זייט פון איבער דער גרענעץ, פערגרעסערט זעהר שנעל די וואוקס פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונג און עס פאנגט אן די צו־קונפטיגע האנדעלס שטאדט וויניפעג. עס ווערען אנגעצייגט די שטאדט טהיי־לען: וואו דער מסחר צענטער וועט זיין און וואו דער וואהנונג צענטער, וואו עס וועלען וואהנען רייכע און וואו ארי־מע. און גראדע דער פלאן אויף וועל־כען עס איז קאנצענטרירט די אידישע געטהא, ווערט בעשטימט פאר די צוקונפטיגע ווער הייזער, האטעלס און ביזנעס אפיסעס און די אידען פערקוי־פען זייערע פלעצער מיט רוח און קוי־פען זיך נחלאות נארד פון די סי פי אר טרעקס פון ביידע זייטען הינטער מיין סטריט אין שמאלע און בלאטיגע געס־לעך ווי דזשארוויס, דאפרין, סטעלא, קינג ביז טשארלס. פאר א גאנץ לאנגער צייט ווערען דיזע גאסען דער הויפט פונקט פון דער אידישער בעפעלקערונג. סאוטה פון די טרעקס זיינען נור פער־בליבען די רייכערע אידען און די וואס האבען פערשטאנען די ווערטה פון זיי־ערע נחלאות און ניט נויטיגענדיג זיך אין דעם באלדיגען רוח האבען זיי ניט פערלאזען זייערע פלעצער. עס בליבען אויך אין דער סאוטה די אלע דריי שוה־לען. מען האט דאן געמעגט זאגען: דער איד לעבט אין צפון, זיין הארץ אבער איז אין דרום. האנדלען און ארבייטען האט מען אין דער געטהא אין דער נארד, גאט בעטען און קהל'ען זיך איז מען געגאנגען אין דער סאוטה. און די אידען פון דער סאוטה זיינען, ווי געזאגט, געווען די רייכערע, איז שוין בפילא ארויסגעקומען אז די דיקטאטא־רישע פיהרערשאפט פון דער סאוטה איבער דער נארד איז געווען אונפער־מיידליך. גבאים פון שוהלען, פרעזי־דענטען פון חברות, אפיציעלע פאר־שטעהער פון דער אידישער בעפעלקע־רונג, די זיינען געווען נור סאוטה ענ־דער. די נארד ענד האט טאקע געהאט דעם רוב בנין און רוב מנין איינוואה־נער, דאך זיינען די מאכערס געווען די סאוטה ענדער.

(פארטזעצונג פאלגט).

גלחים קאנגרעס געגען יוניאן לייבער

אויף דער קאנווענשאן פון די גלחים פון די פראטעסטאנט יעפיסקאפאל אין סיראקיוז איז געמאכט געווארען א פארשלאג אז אויף אלע שריפטען וואס די טשוירטש דרוקט, זאל זיין דער יו־ניאן לייבעל. אבער נאך לאנגע דעבא־טען איז בעשלאסען געווארען ניט צו־דערלאזען דעם יוניאן לייבעל אויף די ליטעראטור פון דער טשוירטש.

די ,מאלטקע' ארויף אויף זאמד.

דער האמבורג אמעריקאנישער דאמ־פפער ,מאלטקע' וועלכער איז ארויס געפאהרען נאך נעאפעל איז ארויפגע־לאפען אויף א זאמד באנק און איז גע־בליבען פעסט זיצען.

די ,מאלטקע' פיהרט איבער 500 פאסאזשירען.

[...]ציער.

[...]ן ס'זאל ניט זיין קיין [...] האט מיך געפאקט [...]י האב געטראכט, [...]אן המצאה און [...]ם בעשריבען.

[...]אזוי שפאציערט אין [...] געווען א גאנץ שעהן [...]ז דען אין וויניפעג [...]מט וועטער?.. [...]ר'הייס איז געווען בע־[...] היינט ווייס מען ניט צ[...] [...]געהייסען בעריל און [...] טאקע געהייסען [...] [...]אך, [...] [...]טשוגע'נער. זאל מיך גאט ניט בענשען מיט אזא פעקיל.

דער בעריל זרח'ס, אדער דער ,קהל באק', ווי מ'האט איהם גערופען, פלעגט זאגען: ,אז יעדע שטאדט ווי זי פער־דיענט, אזא משוגע'נעם האט זי'. עס איז אבער ביז היינט געבליבען א סוד צי האט דאס בעריל זרח'ס געזאגט גלאט אזוי זיך, אהן איבערציינונג, אדער ער האט געהאט דערצו אפעס א סמך פון א פילאזאף, א שרייבער, צי א רעדנער.

איך האב אבער ראיות ברורות ארויס־צובווייזען אז א וואסערע מענשען א געגענד האט, אזעלכע וועטערען האט זי, דען דער זעלבער בעריל זרח'ס...

איך האב מורא אז איך וועל זיך אזוי לאנג פארבריל־זרח'עווען אז איך'ל פערגעסען וואו איך האלט אין דער וועלט:

נחזור לעניננו: נע, איך אזוי אויף [...]

אויך ווי מענשען לויפען הין און הער צודולטע, צודרעהטע, פערדאלארינע.

מיינער א פריינד האט מיר אמאל געזאגט, אז ער איז געקומען אין דער וועסט נעהמען געלד. אלא ניט, צו וואס האט ער געדארפט א־וועקוואַרפען אין נויאָרק די הומקע וואו מ'פלעגט נור 3 מאל א טאג בעקומען דעם קאטאר? איז באם נעהמען געלד אין דער וועסט, איז אלעס רעכט.

איז ווען איך האב אזוי שפאציערט אין מיין סטריט לויפט מיר פלוצים אי־בער א מחשבה, ווי וואלט געווען ווען איך דערטאפ דעם גאט מאמאן און דערוואַרג איהם?

איהר ווייסט אז ס'דא א ספעשיל גאט פאר געלד? שור איז דא! פונקט ווי ס'דא א גאט פון פאעזיע, א גאט פון ליעבע, א גאט פון שעהנקייט, פונקט אזוי איז פאראן א גאט פאר געלד.

איך מיין גוט דלילה אז מיר האבען [...]

ליעב אזא וועלט? א וועלט מיט געטער און אלע געטער און אלע מענשען פר־קען זיך צו איין גאט, צו מאמאן, צום געלד גאט, צום שאכער מאכער גאט.

אין וואס וואלט געווען ווען מען דערוואַרגט איהם? אבער דערוואַרגען זאל עס זיין געמאכט א ריעל דזשאב, ניט קיין מאנקי ביזנעס. אך, ווי גוט עס וואלט געווען. אויס געלד, אויס שא־כער מאכער, אויס ביזנעס, אויס ,נעה־מען געלד', אויס לויפען אין דער וועסט מיט טארבעס?

איך שטעל זיך פאר א ,איד' אין 16 פיידזשעס? וואס איז דא צו זשאלעווען? דער זעצער זעצט אהן געלד! ניטא קיין געלד! קומט עלעקשאן, לויפען אלע אפגעבען זייערע וואוטס און בעטען ניט אפילו א טרונק בראנפען. אובער נאכט ווערט אוועקגעשטעלט א תלמוד תורה, אזא בילדינג ווי כאטש די ,והאי עס סי איי'. דארטען לערנען טויזענדער קינדער. אין די ש[...]

שישי די גרויס קיין עין הרע ווי עשרה קבין. און געלד? מ'פרעגט אפילו ניט. וויל איך, מוף איך אריבער אין האטעל אלעקסאנדער, און וויל איך גאר ווער איך אויס שרייבער, איך הער אויף צו שפאציערען, הער אויף זיך צו צוקוקען וואס ס'טהוט זיך אויף מיין סטריט און כ'ווער נאר א באנקיר.

אי, וועט איהר דאך פרעגען א קשיא: אז ווי באלד ס'ניטא קיין געלד, היינט וואס וועל איך טהאן מיט דער באנק? איז דער תירוץ: איך וואלט זי גע־קוועטשט. ווייל ווען קיין געלד וואלט ניט געווען, וואלטען די באנק קווע־טשערס געשפיעלט א גרויסע ראלע.

אך, ווען קיין געלד וואלט ניט זיין! ווייסט איהר, וואס איך וואלט נאר גע־טהאן? איך וואלט אנגערעדט דעם רע־דאקטאר ער זאל רעכענען 2 דאלאר א יאהר פאר דעם ,איד'. וואס וואלט עס געשאדעט? ס'וואלט אייך געקאס־טעט אין קראם אריין?

[...]ות, אידען, ניט א טרא[...]

וואלטען געהאט א שטאדט אן אנטיק, פתום מיט רעמסס, אלע גאסען געבור־קירט, אלע גאסען געוואשען און גע־קעהרט, אפילו די נארד ענדער גאסען וואלט מען גערייניגט אלע דריי־פיער חדשים. די טעלעפאן רייטס וואלטען געווען ווי בעפאר עלעקשאנס. קיין אינ־וועסטיגיישאן קאמיטעס וואלטען קיינ־מאל ניט געקומען צו אונז; קיין פא־גראמען, קיין ,טיטאניק' אומגליק און אנדערע צרות וואלטען ניט געווען. בקיצור, ס'וואלט געווען הי געלעבט! נור, זעהט ווערט לויז פון אייער געלד.

אי, וועט איהר דאך פרעגען, וואוהין טהוט מען אהין דאס געלד? איז דער תירוץ: נעהמט אן פולע הויפענס מיט רענדלעך, מיט דאלארס, מיט דריי־[...] מיט ניקעלס און מיט [...] ארויס נ[...]